

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Одеський приватний заклад освіти
«ТІКВА-ОР SAMEAX»

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ

Збірник наукових праць

Одеса
«Астропринт»
2023

УДК 371
С

Рецензенти:

Н. М. Черненко, доктор педагогічних наук, професор;

Н. І. Ришак, кандидат педагогічних наук

Ухвалено Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 8 від 23.02.2023 р.)

С **Сучасні проблеми навчання і виховання : збірник наукових праць / упорядник І. О. Бартенєва.** Одеса : Астропринт, 2023. — 136 с.

ISBN 978—966—927—

У збірнику наукових праць розглядаються актуальні питання сучасної педагогічної науки. Матеріали стануть у нагоді для викладачів закладів вищої освіти, здобувачів вищої освіти, аспірантів, педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

УДК 371

ISBN 978—966—927—

© Кафедра педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», 2023

© Одеський приватний заклад освіти «Тіква-Ор Sameax», 2023

Ноздрова О. П.

Науково-дослідна робота майбутніх учителів під час вивчення педагогічних дисциплін у закладах вищої освіти 81

Обертинська Д. В.

Педагогічна корекція порушень поведінки у підлітків

Науковий керівник: кандидат пед. наук, доцент Бартенєва І. О. ... 85

Ручкіна М. М., Петренко Є. О.

Аналітична діяльність в контексті сучасних наукових

досліджень 92

Сакалюк О. О., Бобровнік І. О.

Організація патріотичного виховання в закладі загальної

середньої освіти 99

Сакалюк О. О., Дучева Н. Ю.

Розвиток організаційної культури в системі внутрішкільного

управління 104

Тягнирядно Є. В., Ноздрова К. В.

Мета, завдання, функції правового виховання в системі

мережних технологій та мережі Інтернет 109

Чумаченко Ю. С.

Організація методичної роботи в закладі дошкільної освіти

Науковий керівник: кандидат пед. наук, доцент Ручкіна М. М. 117

Шевченко О. С.

Розвиток пізнавальної діяльності учнів початкової школи

засобами інноваційних технологій 123

1. Колотілін В. М. Економічна діагностика. Кривий Ріг : KEI, КНЕУ, 2010. 137 с.
2. Магура М. И. Организационная культура как средство успешной реализации организационных изменений. *Управление персоналом*. 2002. № 1. С. 67–71.
3. Пасс Ю. Внутренний PR : элементы успеха. *Кадровый менеджмент*. 2005. № 2. С. 21.
4. Тульчинский Г. Л. PR фирмы : технология и эффективность : монография. Санкт-Петербург, 2000. 426 с.
5. Филиппов В. Специальные и корпоративные PR-мероприятия. *Лаборатория рекламы*. 2004. № 6. С. 89–91.

Тягнирядно Є. В.,

кандидат педагогічних наук, доцентка,
професорка кафедри мовної підготовки
Одеського державного університету внутрішніх справ

Ноздрова К. В.,

здобувач вищої освіти, спеціальності
«Право» інституту права та безпеки
Одеського державного університету внутрішніх справ

МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ФУНКЦІЇ ПРАВОВОГО ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ МЕРЕЖНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

Актуальність дослідження. Стрімке прискорення глобальних інформаційних процесів на початку XXI століття та їх вплив на світовий розвиток, а також міжнародна інформаційна взаємодія при формуванні єдиного інформаційного простору в сучасних умовах, змушують по-новому поглянути на розвиток нових тенденцій і проблем цього процесу, а відповідно й створення правових основ інформаційного суспільства.

Світ вступив в епоху глибоких системних трансформацій, сьогодні руйнується загальний світовий порядок, що існував кілька століть, і на місце йому приходить новий. Цей новий світовий порядок характеризують різними термінами: «постіндустріальне суспільство», «віртуальне суспільство», «технотронне суспільство», «мережеве суспільство», «суспільство постмодерну» та ін.

Однак більшість вчених останнім часом все більше схилиються до розуміння нового етапу в розвитку людства як епохи інформаційного суспільства. При цьому під інформаційним суспільством розуміється якісно новий етап соціотехнологічної еволюції людства, який передбачає збільшення ролі інформації і знань, а також формування та споживання інформаційних ресурсів у всіх системах життєдіяльності суспільства за допомогою розвитку інформаційно-комунікативних технологій. В свою чергу, розбудова інформаційного суспільства вимагає вирішення низки соціальних, організаційних, юридичних та інших проблем, пов'язаних із впровадженням нових інформаційних технологій. Ці інформаційно-комунікативні технології, стаючи головною продуктивною силою суспільства, формують новий інформаційний спосіб виробництва, пов'язаний із глибинними трансформаціями в характері праці, відносинами власності, змінами соціальної структури і всіх інших підсистем суспільного життя.

Інформаційна картина світу людини актуалізується у зв'язку з вирішенням завдань зі здійснення дій над інформаційними об'єктами, вона як складова світогляду може бути представлена як у знанневих, так і в нормативних і ціннісних типах світогляду. Таким чином, інформаційна картина світу — це нова сфера існування людини, яка виявляється окрім іншого і здебільшого через властивості наукової інформації.

Дослідження інноваційних технологій, що використовуються у правовому вихованні зумовлено наявністю суперечностей між стрімким упровадженням інновацій в усі сфери суспільного життя і недостатнім рівнем упровадження інформаційно комунікаційних технологій в освітню практику, між високим ступенем зацікавленості учнівської молоді глобальною мережею Інтернет і недостатньою методичною розробленістю проблеми педагогічного сприяння інтеграції учнів до життя в інформаційному суспільстві.

Інформаційні процеси в різноманітних галузях суспільного життя і в освіті («інформатизація освіти», «інформаційні технології», «інформаційний ресурс» тощо) розглядаються в роботах таких учених, як О. Тофлер, М. Хайдеггер, Д. Белл, Дж. Мартін, Л. Мемфорд тощо [1].

Питання правового виховання досліджувалися багатьма науковцями, а саме такими як: С. Алексеев, В. Бабкін, О. Гранін, В. Гойман, С. Гусарев, Д. Керімов, М. Козюбра, В. Копейчиков, О. Лукашева, П. Недбайло, Є. Назаренко, П. Рабінович, Т. Радько, В. Сальніко-

ва, О. Скакун, О. Слюсаренко, О. Тихомиров, О. Шмоткін, І. Яковюк тощо [3].

На сучасному етапі розвитку вітчизняної юридичної науки проблемами правового виховання займаються такі вчені-юристи, як В. Андрейцев, Д. Бочаров, С. Демський, В. Колісник, Л. Марченко, С. Матвеев, О. Орлова, Л. Павловська, О. Петришин, С. Погребняк, В. Серьогін, Ю. Смігцук, В. Тацій тощо [2].

Незважаючи на розмаїття поглядів щодо різних аспектів правового виховання, його зміст, моделі практичної реалізації, напрями впливу на суспільні відносини і на розвиток самої правової системи потребують подальшого дослідження й вдосконалення.

Виховання — це процес, за допомогою якого передається і засвоюється соціально цінний досвід поколінь. Одним із головних завдань процесу виховання є досягнення в особистості стану вихованості, що проявляється у її ставленні до навколишнього середовища, повазі до загальнолюдських цінностей, закону, прав та свобод людини [5, с. 4].

Виховання можна визначити як процес систематичного, організованого і цілеспрямованого впливу на свідомість людини, її духовний та фізичний розвиток, з метою формування повноцінної особистості як невід'ємної частини суспільства, зумовлений дією багатьох об'єктивних і суб'єктивних чинників. Одним із видів виховання є правове. Рівень правового виховання, формування правової свідомості та правової культури — один із важливих критеріїв і передумов побудови демократичної, соціальної, правової держави та громадянського суспільства в Україні.

Правове виховання органічно пов'язане з ідейно-політичним вихованням. Право є одним із засобів здійснення державної політики. Воно надає політичним вимогам загальнообов'язкового характеру, забезпечує стійкість та визначеність суспільних відносин. Держава за допомогою права повинна впливати на людей з метою формування у їх свідомості переконання (ідей) побудови демократичної, соціальної, правової держави [4, с. 262].

Правове виховання постійно взаємодіє з інтелектуальним розвитком особистості, суть якого полягає в оволодінні вихованцем певною сукупністю знань про суспільство, природу, навколишнє середовище. Процес розумового виховання необхідно розглядати, з одного боку, як розвиток у особи розумових сил і здібностей, діалектичного, абстрактного, евристичного, а також системного мислення, а з іншого — оволодіння інтелектуальними, розумовими операціями (аналі-

зом, синтезом, доказовістю, порівнянням тощо). Отже, професійно-правове виховання формує у громадянина комплекс таких правових і професійних знань, умінь, навичок, звичок, уявлень та переконань, які забезпечують його становлення як особистості та фахівця відповідного рівня.

Визначаючи поняття правового виховання як процес правової соціалізації особи, сприйняття нею вимог права, його результативного значення, слід також підкреслити, що воно повинно бути: системним, систематичним, цілеспрямованим та організованим. Воно покликане поширювати правові знання, формувати правові переконання та правову культуру, виховувати почуття поваги до норм права, переконання у необхідності їх виконання, прищеплення навичок правомірної поведінки населенню [3, с. 112].

Узагальнюючи викладене вище, можна дати таке визначення: правове виховання — це цілеспрямована, організована, послідовна, систематична та системна діяльність з боку держави, її органів, установ та організацій, інших учасників правовиховної діяльності з метою формування у особи належного рівня правової свідомості та правової культури, законослухняності, правомірної поведінки, а також прагнення до соціально-правової активності.

Мета правовиховного процесу є складовою частиною системи правового виховання. У теорії і методиці правового виховання було запропоновано «виділення трьохрівневої ієрархії мети діяльності, спрямованій на формування комплексу специфічних якостей особистості в правовій сфері життєдіяльності: формування системи правових знань (найближча мета); формування правового переконання (проміжна мета); формування мотивів і звичок, правомірної, соціально-активної поведінки (кінцева мета)». Такий підхід дає змогу врахувати основні елементи правової свідомості — знання права, правові емоції, готовність до правомірної поведінки, а з іншого — визначає конкретні завдання у правовиховній роботі. Крім того, мету правового виховання можна класифікувати за різними напрямками, а саме за: — обсягом — на: загальну, конкретну, стратегічну; — терміном, часом її здійснення — на: ближчу, довготривалу, перспективну; — змістом — на: освітню, профілактичну, агітаційну [1, с. 16].

Важливе місце у процесі правого виховання займає визначення його конкретних *завдань*, а саме: — поширення правової інформації серед населення; — набуття і перетворення правових знань мас на переконання, виховання поваги до закону; — виховання правової актив-

ності населення; — створення змістовного складу правових переконань, установок і поглядів; — формування у кожного системи знань з питань основ держави і права; розвиток інтересів до цієї галузі знань і зв'язок права з життям; формування поваги до держави, до її конкретних органів; — прищеплення навичок правомірної поведінки.

Реалізація мети, завдань та змісту правового виховання покладається на механізм, який є засобом управління правовиховним процесом та визначає межі дій, місце та значення кожного його компонента. Під механізмом правового виховання розуміють порядок переведення правових ідей і установок, що містяться в суспільній правосвідомості, у свідомість [5].

До основних елементів, які складають механізм правового виховання, відносяться:

- суб'єкти (державні органи, організації, установи, керівники, вихователі, інші учасники правовиховного процесу) — головна ланка, яка визначає та спрямовує загальний напрям правовиховної роботи, здійснює контроль та вносить корективи у розвиток правовиховного процесу;

- об'єкти — з одного боку, суспільна правова свідомість, з іншого — свідомість, воля та поведінка особи, яку необхідно сформулювати надавши сукупність правових і професійних знань, навичок і вмінь;

- зміст, мета, завдання, принципи та функції правового виховання;

- правова база (система норм права, сукупність право-виховних заходів, інформація правового змісту);

- засоби, форми і методи правового виховання;

- організація та ефективність правовиховного процесу;

- педагогічні технології — являють собою системний метод створення, застосування й визначення всього процесу навчання і засвоєння знань, з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію освіти.

Технологічні рішення і дії дають змогу в освітньому процесі набутти особистості необхідного їй досвіду [5, с. 93].

Отже, система правового виховання — сукупність основних частин (елементів) правовиховного процесу, що забезпечує його визначений порядок і організацію. Вона, з одного боку, характеризується цілісністю, всі елементи якої розташовані у певному встановленому порядку, який залежить передусім від важливості й значення кожного конкретного елемента системи, а, з іншого — вона не має структурної ієрархії та чіткої внутрішньої підпорядкованості, тобто жоден еле-

мент не може володіти беззаперечною перевагою щодо іншого. Система правового виховання надає можливість з'ясовувати внутрішній механізм взаємодії та взаємовпливу її структурних елементів, їх специфічні риси, динамізм, ефективність та результати правовиховного процесу [5, с. 114].

Сьогодні розвиток сучасних інформаційних технологій значно прискорює процес обігу інформації та розширює можливості її надання безпосереднім споживачам. Насамперед це стосується мережі Інтернет, як найбільш об'ємної інформаційної складової розвитку суспільства. *При цьому використання можливостей мережі Інтернет для правового виховання є актуальною проблемою в сучасних умовах проведення профілактики протиправної поведінки шляхом ознайомлення з відповідною правовою інформацією.*

Необхідно зазначити, що згідно ст. 17 Закону України «Про інформацію» [6] правова інформація це будь-які відомості про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

Зважаючи на те, що мережа Інтернет є складовою засобів масової інформації та доволі широко використовується саме неповнолітніми, важливим є їх переорієнтація на споживання інформаційного продукту що, має елементи правого виховання та уникнення негативного впливу інформації на їх свідомість. Зміст і характер інформаційних потоків у засобах масової комунікації (ЗМК) може впливати на формування девіантних установок та поведінкових відхилень в осіб молодіжного віку. Проте, такі відхилення можуть як призвести до вчинення злочину, так і залишитися нереалізованими. При цьому механізм впливу ЗМК на особистість реалізується значною мірою в підсвідомості, зумовлюючи формування її потреб, інтересів, ціннісних орієнтацій, тобто структурних елементів мотивації злочинної поведінки, які можуть стати мотивом вчинення злочину [4, с. 30].

Вплив ЗМК найбільше простежується в статусно-рольових та морально- психологічних ознаках особистості злочинця. Особистість виступає як інтеграція свідомого та підсвідомого, тому будь-яке інформаційне повідомлення у ЗМК саме по собі не породжує акту злочинної поведінки, а вибір її варіанта детермінується суб'єктивними властивостями особистості.

При цьому з кожним роком зростає питома вага засобів масової інформації (ЗМІ), і особливо електронних ЗМІ, в процесі формування мотиваційної сфери серед населення. Світовий досвід свідчить,

що соціально неконтрольовані ЗМІ несуть значну загрозу укорінення деформованої системи цінностей, що обумовлює стійкі прояви девіантної поведінки [2, с. 86].

Вказані проблеми носять міжнародний характер. На думку К. Шахбазян, вивчення ознак мережі Інтернет і співставлення їх з положеннями міжнародних актів і норм чинного законодавства дозволяє визначити поняття мережі Інтернет для міжнародного права як міжнародної телекомунікаційної мережі загального користування, призначеної для обміну повідомленнями (даними), яка є комплексним предметом правового регулювання різноманітних суспільних відносин в єдиній системі, що існує завдяки глобальній комп'ютерній мережі і призначена для обміну даними, які зчитуються машиною та представлені у вигляді, зрозумілому для людини [6, с. 17].

На думку О. Присяжнюк всесвітня комп'ютерна мережа Інтернет на початку ХХІ сторіччя поступово перетворилася з суто технологічного явища в суспільно-політичне, таке що визначає розвиток сучасних схем державного управління. Вперше за всю історію розвитку людства, межі державного втручання у суспільні відносини обумовлені об'єктивними технічними законами та закономірностями розвитку комп'ютерних комунікацій та інформаційних технологій. При цьому предмет правового регулювання права віртуального простору має дворівневий, комплексний характер та складається з двох блоків суспільних відносин, кожний з яких впливає на вибір методів їхнього правового регулювання. До першого блоку таких відносин належать ті з них, що пов'язані з обігом та розповсюдженням різноманітної інформації у всесвітній комп'ютерній мережі Інтернет. Другий блок складається з організаційно-технічних відносин, що забезпечують користувачам можливість доступу до цієї інформації у мережі Інтернет [6, с. 15].

С. Богачов вказує, що правова освіта населення обґрунтована, передусім, як важливий напрям, складова державної правової політики, що спрямована на реалізацію та захист прав і свобод людини та громадянина. На думку автора доцільним є підготовка національної програми інформатизації системи правової освіти населення та її структурних компонентів — навчальних закладів, а на її основі — цільових програм інформатизації та механізмів їх реалізації з урахуванням наукових, інформаційних і навчально-освітніх можливостей закладів правової освіти [3, с. 16]. При цьому одним з головних інформаційних каналів правовиховної роботи серед населення є правове інформування засобами масової комунікації. Перевагами засобів

масової інформації перед іншими каналами правового інформування є оперативність подання інформації, широке коло користувачів, щоденність впливу і доступність правової інформації. Одним із засобів правового виховання є використання інформаційних ресурсів глобальних комп'ютерних мереж, насамперед — мережі Інтернет.

Висновки. Сьогодні Інтернет — це глобальна, багатофункціональна інформаційна мережа, доступ до електронних даних, у тому числі й до правових, є відкритим для всіх категорій громадян, незалежно від віку, державних кордонів, національності, професії. Інформаційні технології мають значний вплив на формування правосвідомості і правової культури населення [5, с. 19]. Мережа інформаційних технологій активно розвивається, напрями її використання поширюються. В умовах тотальної інформатизації людина перестає самотійно думати.

Засоби масової комунікації сприяють створенню шкали цінностей у молодих громадян та у суспільства в цілому. Як висновок, можна відзначити, що сучасний світ, тобто уявлення про нього, значною мірою формують засоби масової комунікації. Тому правове інформування підростаючого покоління через ЗМК є важливим напрямом формування їхньої правової культури. Для посилення їх впливу на даний процес необхідно активізувати популяризацію правових знань різноманітними каналами ЗМІ та Інтернет [6, с. 16].

Необхідно зазначити, що правильне використання мережі Інтернет для правового виховання є одним з дієвих шляхів профілактики протиправної поведінки людини. Для цього доцільним є створення спеціалізованих сайтів та вдосконалення законодавчої бази з питань державного регулювання використання мережі Інтернет. Важливим є також належне виховання неповнолітніх в сім'ї, щодо культури використання мережі Інтернет. Значною мірою це також залежить від педагогічних працівників, їх вміння зацікавити неповнолітніх у необхідності підвищення рівня правових знань.

Література

1. Костенко О. Юридична освіта і правове виховання як засоби забезпечення правопорядку (щодо юридичної освіти і правового виховання «соціально-натуралістського» типу). *Право України*. 2018. № 8. — С. 187-196.
2. Криштак І. В. Принципи правового виховання учнів: класифікація та сутність. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи* : зб. наук. пр. Харків : Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди, 2016. Вип. 24. Ч. 1. С. 90—98.

3. Курка С. І. Правове виховання студентської молоді у вищому навчальному закладі як чинник формування правової культури особистості. *Наше право*. 2017. № 3. С. 5—10.
4. Лялько В. Використання інформаційних технологій в освітньому процесі. *Інформатика та інформаційні технології в навчальному закладі*. 2017, № 6 С. 44—49.
5. Макаренко А. С. Методика організації виховного процесу : твори : у 7 т. Київ. 1954. Т. 5. 460 с.
6. Мануйлов Є. М. Формування особистості майбутнього фахівця права. Вибрані праці: статті, матеріали конференцій, «круглих столів» (2006—2011). Харків : Право, 2016. 216 с.

Чумаченко Ю. С.,

директор закладу дошкільної освіти
«Джерельце» Маяківської сільської ради,
магістрантка ОПП «Управління закладом
освіти» Університету Ушинського

Науковий керівник:

к. пед. н., доцент,
доцент кафедри освітнього менеджменту
та публічного управління
Університету Ушинського

Ручкіна М. М.

ОРГАНІЗАЦІЯ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Постановка проблеми і актуальність. Сучасне суспільство вимагає від дошкільної освіти неабиякого динамізму та оновлення. Розбудова українського дошкілля потребує істотно нової системи діяльності педагогів. Вирішення цього завдання безпосередньо пов'язане з організацією методичної роботи. Методична робота в закладі дошкільної освіти має спонукати вихователя до роботи над підвищенням свого фахового рівня, сприяти збагаченню педагогічного колективу знахідками, допомагати молодим вихователям переймати майстерність у більш досвідчених колег.

Питання управління методичною роботою в закладах освіти стали предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, серед яких праці Н. Ващенко, Л. Гоппе, П. Лосєва, М. Поташника